

Galerie „otců zakladatelů“ gastroenterologické společnosti

Profesor MUDr. Jiří Scheiner

22. 8. 1893 – 24. 2. 1950

M. Lukáš

Klinické a výzkumné centrum pro střevní záněty, Klinické centrum ISCARE a.s. a 1. LF UK v Praze

Jde o prvního předsedu nově zformované odborné společnosti, o jejíž založení se mimořádně zasloužil. Legendární gastroenterolog se narodil v Praze dne 22. srpna 1893 v rodině právníka a významného představitele Obce sokolské dr. Josefa Scheinera, který se podílel na pokojném a nekrvavém převzetí moci v říjnu 1918 v Praze z rukou c. k. místodržitelství představitelům Národního výboru – reprezentantům nově založeného československého státu. Jeho syn Jiří Scheiner po studiích na Lékařské fakultě Karlovy univerzity nastoupil v roce 1920 na I. interní kliniku Všeobecné nemocnice v Praze. V roce 1929 se Jiří Scheiner habilitoval pro obor speciální patologie a terapie nemocí vnitřních. Od roku 1931 se zabýval gastroenterologií a endoskopií a měl také možnost navštívit přední evropská pracoviště ve Francii, Německu a v Anglii. V této době byla gastroenterologická skupina na I. interní klinice tvořena třemi lékaři, vedle Jiřího Scheinera Karlem Herfortem a Stanislavem Mitáčkem. Díky systematicky získávaným zkušenostem této skupiny vznikla první publikace v našem písemnictví: „Endoskopický obraz žaludeční sliznice a sekreční křivka kyseliny solné“ zveřejněná v Časopise lékařů českých v roce 1934. Své zkušenosti s chorobami žaludku a gastroskopickými vyšetřeními shrnul v monografii „Gastritis“, která vyšla v roce 1937 v nakladatelství

Melantrich. V roce 1937 byl Jiří Scheiner navržen ke jmenování řádným profesorem na Karlově univerzitě, bohužel nastupující válečná doba vedla k tomu, že se stal profesorem až mnohem později. Vedle jeho odborné práce klinické byl také významným organizátorem československého tělovýchovného lékařství, členem zdravotního výboru České onkologické společnosti a jednatelem Sokolské župy Pražské. Jiří Scheiner prožil velmi těžké období válečných let, jako sokol a hrdý vlastenec se účastnil protinacistického odboje, bohužel byl zatčen gestapem a uvězněn v malé terezínské pevnosti. Již v květnu 1945 byl jmenován profesorem vnitřního lékařství a stal se přednostou interní kliniky v Plzni, kterou vedl do roku 1950. V letech 1946–1948 zastával funkci děkana nově založené Lékařské fakulty Univerzity Karlovy v Plzni. V této době byl již vážně nemocen, trpěl respiračními problémy podmíněnými bronchiálním astmatem a plicní rozedmou, na jejímž výrazném zhoršení se podílel pobyt v koncentračním táboře. Jiří Scheiner byl jedním z motorů a rozhodující silou, která v červenci 1945 organizovala první setkání internistů s cílem založit vlastní odbornou gastroenterologickou společnost. Po prvním setkání v knihovně propedeutické kliniky v červenci došlo k oficiálnímu založení České gastroenterologické společnosti dne

**Obr. 1. Prof. MUDr. Jiří Scheiner (22. 8. 1893 – 24. 2. 1950).
Zdroj obrázku: ČGS ČLS JEP.**

Fig. 1. Prof. Jiří Scheiner, MD (22. 8. 1893 – 24. 2. 1950).

25. října 1945 v posluchárně III. interní kliniky Všeobecné nemocnice v Praze a Jiří Scheiner byl zvolen do pozice předsedy nově zformované společnosti. Zároveň se Jiří Scheiner podílel na založení našeho odborného časopisu, jehož první číslo vyšlo v dubnu 1947 pod ná-

zvem Gastro-enterologia Bohema, a byl také jedním ze čtyř redaktorů nově založeného časopisu společně s prof. Václavem Jedličkou, doc. Karlem Herfortem a doc. Josefem Maškem. Právě úvodník prvního čísla našeho periodika je zároveň poslední publikací Jiří Scheinera, kterou nazval „Po stopách české gas-

trologie“. Prof. MUDr. Jiří Scheiner zemřel v Praze dne 24. února 1950 a je pochován v rodinném hrobě na Olšanech.

Zdroje

Lukáš K. Zapomenutý gastroenterolog? Časopis lékařů českých 2020; 159(5): 219.

Kment M. Zdeněk Mařatka a jeho podíl na založení České gastroenterologické společnosti a jejího časopisu. Gastroenterologická společnost v Čechách a na Slovensku. Vnitř Lék 2014; 60(7–8): 611–616.

Milan Lukáš
šéfredaktor časopisu
milan.lukas@email.cz